»Sõna« toimetajana (1906—07) ja vaheaegadega »Postimehe« toimetuses, mobiliseeriti a. 1914 Vene sõjaväkke, võttis osa Eesti rahvusliku sõjaväe loomistöist a. 1917, ja oli aa. 1920—22 Pärnu maavalitsuse haridusosakonna juhataja ja on teotsenud 1922. a. alates Viljandis maakoolinõunikuna. — R.-a sulest trükis ilmunud mitmesuguse sisuga töist ja artikleist nimetatagu: Pärnumaa rahvakool arvudes (Eesti Kultura II, Tartu, 1913), Põllutöölisteküsimus põllumeeste valgustusel (E. Kultura III, Tartu, 1913) ja eriti »Eesti armuilmast« (E. Kultura IV, Tartu, 1915), mille lõpp jäi trükkimata. A. 1926 ilmus R.-alt Viljandis usuõpetuse metoodika I andena raamat »Usk ja kasvatus«.

Isikl. j. m. saadud andmed. *T.*

RAUD, Paul, Kristjan R.-a (vt.) vend, maalikunstnik, sünd. 10. X 1865 Viru-Jaagupis, lõpetas Rakvere kreiskooli ja 1885. a. Tartu reaalkooli, teenis 1 a. vabatahtlikuna vene sõjaväes, kuulas ½ a. kunstiajalugu Tartu ülikoolis prof. Teichmüller'i juures ja astus siis 1888. a. Düsseldorfi akadeemiasse, mille lõpetas a. 1894 Ed. v. Gebhardt'i (vt.) õpilasena. Järgm. a. asus R. kodumaale ja töötas portreemaalijana kohalikkudes saksa ringides kuni 1910. a., mil ta, välja pannud mõned portreemaalid Noor-Eesti näitusel, sai tuttavaks eesti seltskonnale. Ta on tegev olnud peamiselt Tallinnas. R.-a toodang koostub üldiselt halli koloriidiga akadeemilis-realistlikkudest portreedest, mis ei taotle suuremaid ülesandeid peale modelli välise ilme tõetruu edasiandmise; neist on tuntumad õlimaalid »Muhu rauk« (1890. aa.), »Autoportree« (1908) ja prof. P. Põllu portree (1925). R. on katsetanud ka kompositsioonmaali eesti ainetel (»Ema viis hälli heinamaale«), kuid vähemate tagajärgedega. Peale Noor-Eesti näituse on R. osa võtnud eesti kunstinäitustest 1916. ja 1917. a. Tallinnas, ülevaatlikkudest näitustest 1919. ja 1925. a. sealsamas ning eesti kunstinäitusest Riias 1926. a.

Isikl. j. m. saadud andmed. *A. V.*

RAUDIAL (Raudiall, Raudjall), Alexander, vennastekoguduse tegelane, sünd. 25. III 1734 Tartus, kehvas perekonnas (isa olevat 1708. a. poisikesena ühes teiste Tartu elanikkudega ahelais Venemaale vangi viidud ja võttis sellest omale nime R. = raude all), õppis vanemailt, kes elatasid end kalakauplemisest, 5-aastaselt lugema, teotses pärast isaga ühes kalakauplejana, jõudis viimaks koguni teatava jõukuseni ja ehitas omale Tartus maja. Varakult tundis ta elavat huvi usuliste küsimuste vastu ja liitus vennastekogudusega, kus eriti Tartu-Maarja kiriku köster M. Ignatius (vt.) sai tema vaimulikuks juhiks. Suure-Kambja palvemajas, kuhu R. sagedasti rändas, võeti ta 21-aastaselt vennastekogudusse vastu. Siin tõusis ta aegamööda juhtivale kohale, ehitas 1787. a. Tartus esimese vennastekoguduse palvemaja ja avaldas pikemat aega »aitajana« töötades tunduvat mõju vennastekoguduse arenemisse Tartus. Vanas eas jäi R. täiesti pimedaks, kuid jätkas ikkagi tegevust palvemaja juhatajana ja palvetundide pidajana. Kui ta poja süü läbi varandusest ilma jäi ja puudusesse langes, hoolitsesid koguduse vennad ja Tartu linn tema eest. R.-i enese kirjutatud elu- ja usulise arenemise lugu on saksa keeles avaldatud ühes vennastekoguduse väljaandes ja trükitud J. Eckardt'i teoses »Livland im 18. Jahrhundert« (Leipzig, 1876), lk. 587—95. See lihtne, kuid sisemisest soojusest õhkuv elulooline kirjeldus võimaldab tabada üksikuid jooni tolleaegse eestlase usulisest psühholoogiast. Eesti keeles avaldas R. mõned saksa keelest tõlgitud vaimulikud raamatud: 1. Lühhekenne Oppus, kuis sünnis seddä kallist Jesusse Kristusse Kannatusse Neddälid õige suures arwada (Tartu, 1792, 32 lk.); 2. Ütte wanna Jesusse Teenre usklik Tunnistus sest Iggäwetse Ello Lotussest (Tartu, 1792, 40 lk.); 3. August Gottlieb Spangenbergi ülle neide Paawli Sõnnu; se Sõnna sest Ristist on üts Hullus neile, kumma hukka läwa, ent meile, kumma meije õnsas same, om temma üts Jummala wäggi (Tartu, 1807). — R. suri 1. IV 1817 Tartus.

Recke-Napiersky, III; Lipp, Kir. ja har. l. II, 81. *J. K.*

RAUDSEPP, Hugo (pseud. **Milli Mallikas**), kirjanik, sünd. 28. VI 1883 Laiuse klk. Vaimastvere mõisas aedniku ja viinapõletaja Gustav R.-a pojana. R. 7-aastaseks saanud, asusid ta vanemad Laiuse mõisa järele kuuluvasse Sarapuu kõrtsi, kuhu jäid püsima umb. 20 a.-ks. Selle ümbrusega on seotud R.-a lapsepõlve ja noorea mälestused. Aa. 1893—97 õppis ta Laiuse klk.-koolis ja siis Tartu linnakoolis, mille lõpetas a. 1900. A. 1900 teenis ta lühikest aega kantseleiõpilasena Tartu renteis, kust lahkus südamehaiguse tagajärjel, ravis end umb. 1 a. kodus Sarapuul, oli aa. 1901—06 äriteenijaks Rakkes ja pidas siis mõnda aega Tartus vürtspoodi. Siirdunud selle järel ajakirjanduse alale, oli ta aa. 1907—08 Valgas »Sõna« toimetaja, 1908—11 Pärnus »Postimehe« toimetuses ja 1911—14 Tallinnas »Päevalehe« kriitik ja följetonist. A. 1914 viibis ta »Postimehe« kirjasaatjana 3 kuud Lääne-Euroopas, oli siis lühikest aega nädalkirja »Tallinna Kaja« toimetaja ja toimis aa. 1914—17 »Sakala« toimetajana Viljandis. Teotsedes sots.-revolutsionääride erakonna aktiivse liikmena valiti ta a. 1917 Viljandi linnanõunikuks ja